

Service document onderzoeksvraag en reflectie

Aanleiding

Bij de instellingsdialogen merken we dat het komen tot een geschikte onderzoeksvraag veel tijd kost en moeilijk is. Tot nu toe reflecteren we op de onderzoeksvraag tijdens de intake. Soms ligt er dan nog geen onderzoeksvraag, soms alleen een aanzet, soms merken we dat de onderzoeksvraag te breed geformuleerd is. Ook merken we soms aan de tafel dat kwaliteitszorgmedewerker, CvB en anderen een verschillend beeld hebben bij de onderzoeksvraag of dat er een andere vraag achter de vraag ligt. We merken ook dat een goede onderzoeksvraag heel belangrijk is voor het uiteindelijk onderzoek. We kunnen als dialoogteams meer en eerder meedenken met de instellingen tijdens het ontwikkelproces van de onderzoeksvraag. Dat levert op dat we in de dialoogsessie gezamenlijk meer kunnen verdiepen en verheffen.

De kwaliteit van de reflectie op de onderzoeksvraag (eerder noemden we dit de management review) is nu zeer divers. De reflecties zijn vaak door één persoon opgesteld, zijn generiek en lijvig en reflecteren meestal niet op de onderzoeksvraag in relatie tot de vermogens uit het dialoogmodel. Een relevante reflectie op de onderzoeksvraag is van grote toegevoegde waarde voor de instellingsdialoog.

Komen tot een onderzoeksvraag via een getrapte intake

Bij de planning van de volledige instellingsdialoog is de eerste stap een afspraak over wanneer de concept-onderzoeksvraag wordt aangeleverd bij het dialoogteam. We stellen voor daarna pas een getrapte intake te gaan invoeren. Concreet betekent dat dat we een eerste (online) intakegesprek voeren met een beperkte maar relevante vertegenwoordiging van de instelling (denk aan een lid CvB, kwaliteitscoördinator en een lijnfunctionaris voor het onderwijs). Doel van deze eerste intake is dat er een onderzoekbare onderzoeksvraag ligt, of daarna vlot tot stand kan komen.

Vervolgens levert de instelling de definitieve onderzoeksvraag aan, vergezeld van een binnen de instelling breed gedragen reflectie (reflectiedocumentdocument) op deze onderzoeksvraag aan de hand van de vermogens en de onderwijskwaliteit. In deze reflectie doet de instelling ook een voorstel voor de aan te leveren documenten en de onderzoeksactiviteiten (gesprekken, bijwoningen, etc.) voor de instellingsdialoog. De reflectie moet inzicht geven in het proces dat heeft geleid tot de vraagstelling en wie heeft bijgedragen aan de totstandkoming van de vraagstelling? In de reflectie wordt opgenomen in hoeverre een instelling zelf al heeft gewerkt aan een antwoord op de onderzoeksvraag.

De tweede intake is bedoeld voor het definitief vaststellen van de onderzoeksvraag, het onderzoeksprogramma en de aan te leveren documenten en het maken van procesafspraken. Bij deze tweede intake is een bestuurder en de voorzitter en secretaris van het dialoogteam aanwezig. Naar aanleiding van de tweede intake legt de secretaris de afspraken vast in een kort verslag.

Kenmerken van goede onderzoeksvragen

- De energie in het proces van de vraagstelling moet gaan naar waar men echt nieuwsgierig naar is. Het hoeft geen technisch perfecte vraag te zijn.
- Het gaat om een 'oprechte vraag', waar men zelf ook alles aan wil doen om verder te komen met het vraagstuk.
- Een goede onderzoeksvraag beschrijft waar de instelling naartoe wil werken, dus wat de impact moet zijn van het beantwoorden van de vraag. Dit kan met woorden als 'zodat'. Men beschrijft hiermee het wenkend perspectief. De vraag moet ontwikkelgericht zijn en niet puur gericht op het hier en nu.
- Een goede onderzoeksvraag is een vraag die voldoende is afgebakend en in circa 1,5 dag onderzocht kan worden. Een goede onderzoeksvraag past in 1 of 2 zinnen. Deelvragen kan de instelling opnemen in de reflectie. Ze kunnen helpend zijn als aandachtspunten, die het

dialogteam mee kan nemen tijdens het onderzoek. Het dialogteam beantwoordt de hoofdvraag in de managementsamenvatting van het rapport.

- In een goede onderzoeksvraag zijn containerbegrippen uitgewerkt, denk aan een begrip als 'sturing'.
- In zijn algemeenheid passen proces-vragen beter bij het dialogmodel dan hele inhoudelijke, instrumentele vragen.
- Een vraagstelling moet onderwijs gerelateerd zijn.
- Het gaat om een vraag waarbij de instelling de blik van buiten nodig heeft; zelf uitvoeren levert naar inschatting niet dezelfde waarde op. Het is niet een inventarisatie.

Kenmerken van een Reflectie

- Bevat de aanleiding voor de onderzoeksvraag en het proces hoe de vraagstelling tot stand is gekomen.
- Bevat een kritische reflectie op de onderzoeksvraag, aan de hand van de vermogens en de onderwijskwaliteit.
- Bevat de ervaringen die de instelling heeft en de activiteiten die zijn ondernomen ten aanzien van de onderzoeksvraag.
- Bevat een voorstel voor de aan te leveren documenten en voor de onderzoeksactiviteiten.